

En etiket, et klistermærket? Hvad er det egentlig?

Selv om de fleste mennesker nok vil kalde produktet for etiketter, stickers eller klistermærker, så vil fagfolk i Danmark kalde det, ved det engelske ord "Labels" og det er der faktisk mange gode grunde til.

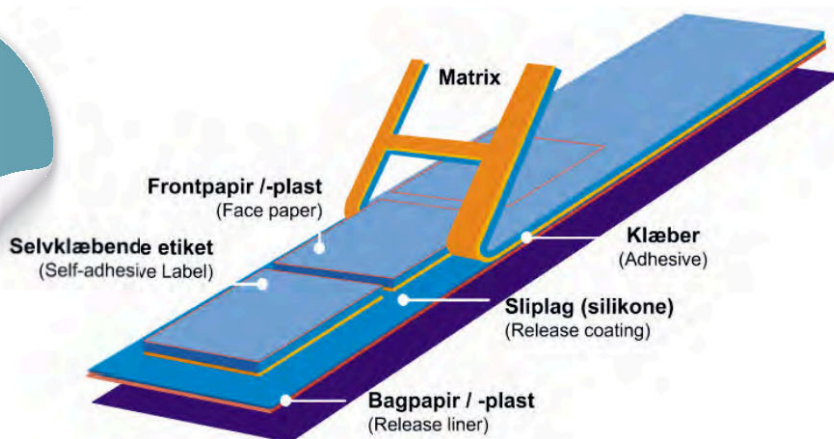
For det første er det ikke sikkert, at produktet kan "klistre" og for det andet indeholder produktkategorien også produkter som vi ikke umiddelbart ville opfatte som etiketter, men som emballager eller andet.

Overordnet befinder vi os i Print Media kategorien "Packaging & Labels". Det er et af de få printområder der har været i konstant vækst i de sidste årtier. Label-kategorien har faktisk seks underkategorier:

Label-Kategorier

- **LIMETIKETTER** (Glue applied labels) er en etiket, der ikke har et klæbende lag. Det klæbes til produktet ved først at påføre lim på etiketten eller på produktet under påføringsprocessen. Limetiketterne kender vi fx fra vinetiketter, flaskeøletiketter o.l.
- **SELVKLÆBENDE ETIKETTER** (Self-adhesive labels / pressure sensitive). Det er dem vi kender som stickers eller klistermærker og som anvendes i et utal af situationer. Dette er den største etiketkategori.
- **KRYMPE-ETIKETTER** eller stræketiketter (Sleeve labels), er rør (sleeves) uden lim, trykt på et plastmateriale, der krymper om produktet, når det udsættes for varmepåvirkning. Disse etiketter pakker typisk hele produktet ind i et trykt motiv. Fx en drikkeyoghurt og juiceflaske som er pakket helt ind i en plastfolie med tryk hele vejen rundt, fra top til bund.
- **INDSTØBTE ETIKETTER** (In-mould labels) er etiketter af plast eller papir der under fremstillingen af plastbeholdere indlægges i den våde plast i støbeprocessen. Etiketten fungerer som en integreret del af slutproduktet. Vi kender dem fra fx Carte Dor is emballager, yoghurtbægre og andre fødevareremballager af hård plast. Etiketten er inde i plasten.

Illustration af etikettens forskellige lag (efter UPM Raflatac).

- **SMART-LABELS** (med indbygget RFID-transponder) er etiketter der indeholder elektroniske enheder, der har læse-/skrivehukommelse, som bruges til at gemme og få adgang til information, en såkaldt radiofrekvensidentifikation (RFID) transponder eller "tag". RFID-teknologien bruges ligesom strekkoder til automatisk at fange data. Den er dog forskellig fra en strekkode ved, at den kan indeholde meget mere data, kan omprogrammeres, og dens data tilgås af en læser, men den behøver ikke visuel kontakt med læseren for at blive læst. Lige som trådløs betaling. Vi kender dem bl.a. fra de kuffertmærker der sættes på håndtaget når vi indvejer vores kuffert i en lufthavn.
- **GUMMIEREDE ETIKETTER** (Dry-gum label) som er papir belagt med en tør, genfugtelig klæber, som skal have påført fugt/vand for at aktivere klæberen. Fx de gamle frimærker.

Men hvorfor bruger man labels?

Det er der flere årsager til. En etiket kan:

- Beskrive et produkt
- Reklamere for og oplyse om indholdet / produktet
- Have en sikkerhedsmæssig funktion
- Erstatte tryk direkte på emballagen

Krav til den selvklæbende etiket?

Hvis man som kunde kontakter en etiketleverandør for at bestille en etiket, bliver man mødt af et hav af spørgsmål, som egentlig blot

skal afdække dine krav til etiketten.

- Skal etiketten være aftagelig eller permanent?
- Skal den være af papir eller plast/folie?

- Hvilken overflade skal etiketten sidde på?
- Skal den kunne tåle frost eller fugt?
- Skal den kunne tåle høj varme?
- Skal den kunne tåle kemiske stoffer, opløsningsmidler eller sæbe?
- Skal den have en effekt, fx termoeffekt? (farveskift ved forskellige temperaturer)
- Hvordan skal etiketten påsættes (dispensering)?

- hvordan skal etiketterne placeres på rullen? (Spoleretning)

Hvis etiketterne er lavet af plast er der yderligere spørgsmål:

- Skal det se ud som om, at der er trykt direkte på fx en klar flaske (No-label-look)?
- Skal etiketten kunne trykkes sammen gentagne gange, uden den falder af (squeezeability) fx en etiket på en blød tube eller flaske

Svaret på alle disse spørgsmål danner grundlag for valg af etikettype, materialetype, limtype etc.

Selvklæbende etiketter

I modsætning til en traditionel papiretiket er en selvklæbende etiket meget mere kompleks, da den består af mange forskellige lag.

I etiketproduktion trykkes der typisk fra rulle til rulle i in-line etiketmaskiner. Oftest er trykmetoden flexografi, men det er efterhånd-

Tværsnit af et typisk etiketmateriale til selvklæbende etiketter.

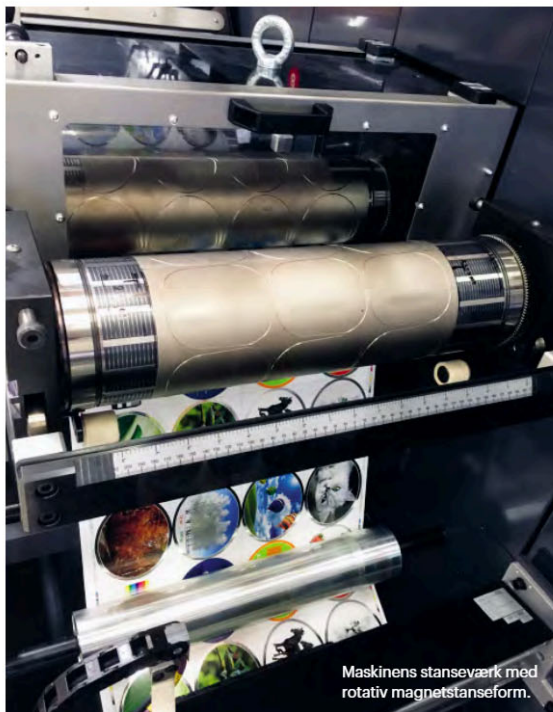
for stanseleverandører anses trykfarve, lak og laminering som ekstra lag

Frontpapir / -plast (Face paper) bestrøget eller ubestrøget papir eller plast (PP, PE, PET)

Klæber / lim (Adhesive) akrylbaseret eller gummibaseret

Sliplag, silikonelag (Release coating) (ca. 1,1 gram m²)

Bagpapir / -plast (Release liner) papir glasine eller plast

den blevet mere almindeligt at have hybrid-maskiner med mange forskellige trykmetoder / trykværker i samme maskine. Således kan der fx være 4 flexoværker, 1 serigrafiværk, 1 offsetværk, 1 CMYK-inkjet-værk, et coldfo-il-værk, et hotfoil-værk og et stanseværk i den samme trykmaskine.

Ved selvklæbende etiketter er det sidste værks udstansning central, da den overskydende matrix rulles op under trykningen, således at de enkelte etiketter ligger frit på bagpapiret, klar til dispensering på de endelige produkter. Derfor er det vigtigt, at stansen går igennem etiketmateriale og limlag men ikke igennem silikonelag og bagpapir. Det kræver finesse.

Etiketbranchen er på mange måder sin egen. I Danish Label Association er der 22 producentvirksomheder (trykkerier) og 22 leverandørvirksomheder. Den europæiske etiketsammenslutning FINAT har 500 medlemsvirksomheder og etiketbranchen har også sine egne Labelexpo-messer i alle verdensdele. Det er en stor grafisk branche med en spændende fremtid.

Vil du vide mere:

<http://www.danishlabelassociation.dk/>

<https://www.finat.com/>

<https://www.labelexpo-europe.com/>

<https://www.labelsandlabeling.com/>

Etiketmaskinen, hvor man bl.a. ser den det overskydende materiale (matrix) der rulles op.

